

Изрази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 14 априла.

Између Јапона и Китаја потписан је уговор мира у Симопосаки. По овом уговору осим ратне контрибуције Китај уступа Јапону острв Формозу и полуострв Лиутонг, а отвара пет слободније трговачких лука, и ступа у савез са Јапоном. Обзиром на успјехе иза успјеха јапонског оружја и на немоћ китајског оружја, изгледало је, да Јапон неће тако лако на мир пристаћи; али се у то појавила колера у јапонској војсци, и као да је та грозна болест била главни узрок, што је мир склопљен.

Сада настаје питање, какав ће положај заузети јевропске велесиле према томе уговору мира. Што се тиче Русије, ми знамо, да је њена политика унапријед захтијевала: независнот Кореје, и неуступање Манџурије Јапону. Лиутонгски полуострв спада у Манџурију; присвајањем овога полуострва Јапон ступа на континент: хоће ли то Русија допустити? Бечка „Пол. Кореспонденц“ већ је добила из Петрограда извјешће, да ће се Русија томе противити, најприје путем дипломатским, па на озбиљнији начин. На ту сврху да се руска војска на руско-корејској граници умножава, а такођер да се појачава и руско бродовље. Уз Русију стоји Француска, дочим Инглеска да се неће противити Јапону. Тако би Русија и Француска подржавале Китај, а Инглеска Јапон, одакле се може изродити међународни заплет. Али да се у мјеродавнијем круговима у Петрограду надају, да ће Јапон у обзир узети руске жеље, и тијем да ће се даља компликација избјећи. Тако доноси бечки лист, дочим један дио инглеске штампе протестира противу услова овог уговора мира; одакле се види, да међународна ситуација на далеком истоку није јасна.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

НЕШТО ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Доба митрополита из дома Петровића.

Пише Миша Вукић.

(Наставак.)

По смрти митрополита Саве Петровића, Црна Гора није имала свог владике, али је имала кућу Петровића. Митрополит и господар Црне Горе постане синовац Савин, архимандрит Петар Петровић Његуш.

Док је у животу био Сава, архимандрит Петар помогао му је у свим државним пословима — јер владика Арсеније Платенац, није био способан, да је и уколико могао помоћи владици Сави у државним пословима.

По смрти Савиној исте 1782 године архимандрит Петар, да би се завладичио, крене се у Русију у Москву, да добије помазање; но руски посланик при бечком двору одбије га, и Петар по дозволи Ње-сара Јосифа II-ог сврати у Доње Карловце, и ту га Митрополит Мојсеј Путник посвети за архиепископа 14 октобра 1784 г. ¹⁾ Види се по протеклом времену од 1782 до 1784 године да је архимандрит Петар, доста труда поднио, док се је завладичио.

Скадарски везир био је тада Карамхмут-паша Бушатлија, син Мехмед-паше, који почне окупљати војску да удри на Црну Гору, а Црна Гора није имала новаца да набави праха и олова, без чега није могла чекати напада везира Бушатлије; за то митрополит Петар похита у Русију,

У посљедњем броју донијели смо чланак једног норвешког патриоте, из кога се виде запети политички односи између Норвешке и Шведске. Како је најважније у томе питању, какав положај заузимају сусједна им Русија према тијем скандинавским односима, наводимо овдје, како се изражава о њима петроградско „Н. Вре-мја.“ На путу тежице за своју самосталност Норвешка може поћи даље само избором другог владарца. До сад је такав догађај изгледао нејеројатан, упркос гласу, да норвешки сепаратисти помишљају на кандидатуру данског принца Валдемара. Ал ево брзојав из Христијаније доноси ненад-ну вијест, која задаје бриге. У норвешком стортингу почео је већ звекет оружја. Од владе се тражи, да се обезбједи обраћа земље, пошто је у блиској будућности на догледу рат... са Шведском! Влада је одговорила да ће војени буџет бити поднесен парла-менту што прије. Справљање Норвешке на рат са Шведском, такво је изненађење, о ком нико није могао ни мислити. Прије свега не види се, ода-кле би се могао развити такав рат, и какву би корист могли отуда пости-гнути норвешки сепаратисти у најпо-вољнијем случају. Они траже потпуну самосталност у спољнијем пословима, ради обезбјеђења трговинских интереса земље. Пита се што ће они добити, кад би Норвешка путем оружане револуције дошла до потпуне своје самосталности. Да једна фактичка влада води правил-не међународне односе с другим вла-дама, прије свега треба, да ове посљед-ње признаду њену законитост. Кад би се Норвешка одијелила од Шведске, не би лако то постигла, и у течају многих година, њезин положај био би сличан садашњем положају Бугарске, с том разликом, што се фактичка бу-гарска влада користије скоро отворе-нијем пријатељством неких јевропских влада, док цијела Јевропа нема никак-ва повода жељети, да се на сканди-

код Царице Екаторине, да би добио новаца, да купи потребну цебеану.

Митрополита Петра код руског двора опане кнез Потемкин, учинивши то из мржње, коју је имао Потемкин према Ср-бину генералу Зорићу с којим је митро-полит Петар био лични пријатељ; те због њихове мржње митрополит Петар принуђен би вратити се из Русије, и то одма, а без икаква успјеха.

С митрополитом је у Русији пошао био његов тајник, римокатолички свеште-ник Франо Доли, којег је Потемкин нудио да остане у Русији.

Доли био је хитар дубровчанин, који је Потемкину при том нуђује одго-ворно: „ко жели мени среће, нек учини владичи црногорском, мојему Господару.“

Док се је митрополит Петар потуцао по туђем свијету, од немила до недрага, да тражи помоћи, у Црној Гори роди се смутња: главари народни, у мјесто да одрже ред и слог, сами се посвађају и помразе.

Везир Бушатлија дознаде за перед међу црногорским главарима, те га упо-тријеби за своју корист; те 1785 године дигне велику војску, с којом продре преко Ђешанске и Ријечке Нахије до на Це-тиње.

Похара и опали цетињски манастир; на редом племена Катунска: Чево, Веле-стово, Ђелице, Теклиће; а Његуше уни-јени са 1700 дуката ²⁾.

Везир Бушатлија јави Млечићима у Котору, да му пошаљу хране за војску, или ће иначе удрити на њих. Млечићи му пошаљу хране, а он дреко Њовћена саје с којом у Приморје — нимало не уступа-

навеком полуострву, поред Шведске, појави ова самостална држава.

Ова је изјава, очевидно, упућена из Петрограда норвешким сепарати-стима, који су можда могли рачунати на Русију, према којој до сада нијесу крили своје симпатије, док је Швед-ска нагињала више Њемачкој.

Посљедње вијести доносе, да по-ложај на Скандинавији постаје све озбиљнији.

Ми смо донијели телеграм из Фри-дрихсруа, како се кнез Бисмарк лас-каво изразио о Русији у своме одго-вору на поздрав њемачке депутације из Одесе. Вриједи чути, како се пе-троградске „Новости“ одзивљу кнезу Бисмарку. Боље би било — вели пе-троградски лист — да кнез Бисмарк не спомиње руско-њемачко пријатељ-ство. Њему је вазда мило било да се истиче русофилом, али је у ствари он вазда био и бетао русофобом. Послјје француског пораза, он се окренуо Ру-сији. Историја херцеговачког устанка још није испитана, ал будући истори-чар источног питања даће широко мјесто Бисмарку у свијем догађајима седамдесетих година, што се тичу Русије. Кнез Бисмарк је довео Русију и на берлински конгрес, ма да је добро знао, да Инглеска неће против Русије заратити. Нећемо говорити о улози Бисмарковој на том конгресу. Вријеме је изгладило силно и дубоко негодо-вање против њега пријех година. Тада је руски народ с ужасом увидио, што је то Бисмарковска Њемачка, којој је помогла Русија да се подигне, услед погренака Наполеона III. И сам Бисмарк је добро знао, да је на берлинском конгресу он учинио крај руско-њемачком традиционалном при-јатељству, и да треба тражити „нове обале.“ Он их је убрзо и нашао. Год. 1879 он је склопио офанзивни и ди-фензивни савез са Аустријом против Русије. За тијем, таман послјје десет

јући што је било под мјетачком владом — похара Бранје и Папстројевиће; пак се упути преко Бара у Скадар.

Године 1786 у мртву јесен дође владика уз Крстац његушки и занови у Њовћену, преминулајући што ће!

Тад је владика Петар морао на себе узети исти онакви труд, као што је и владика Данило, на и показао се да је достојан потомак, свог славног ђеда.

Сјутри дан владика пошаље за све црногорске главаре, на пронађе, који су били на руци скадарском везиру, и испита како и на који начин се Црна Гора про-сула и закрвила међу собом; онда пође за читаву годину по свим црногорским племенима; обијајући и дању и ноћу по леду и спјејугу, од браства до браства, од села до села, од племена до племена; мреше и кунући, а главаре корећи, како су због неслоге срамотно се пуштали бун-товном везиру.

Пошто владика Петар усостави слог и измири народне свађе, онда поправи цркве и манастире, на сазове народну скупштину на Цетињу, ће објасни будући ред и поредак, који има постојати.

Године 1877 турски Султан Абдул Хамид, договорен од инглеског двора, објави рат руској Царици Екаторини, а Аустрија, као руска савезница објави рат Порту.

Оба савезна двора пошаљу митропо-литу Петру и Црногорцима нарочите по-сланике с порукама да се дигну и зарате на Турке.

Од стране аустријског двора дође Фи-лип Вукасовић, са четири стотине Грани-чара, и 100 хиљада дуката с позивом Ње-саровим, да устану Црногорци, да с њим

Претплата шаље се у плућеним писемима непосредно администра-цији „Гл. Црногорца“ на Цетиње, пак отплатити новина на коју драго пошту; а коме је па-ручнице, може се претплатити преко г. Петра Рамадановића, кн. црн. агента у Котору. Дошао се нишљу уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на петита 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе неће и на дуже пријеме попу-шта се.

година од херцеговачког устанка, поста-као је бугарско питање, а за све врије-ме стајао је иза кулиса, док је Русија била принуђена, да прекине сваку све-зу са Бугарском, коју је ослободила, и да подноси сваковертна понижавања. То је била капа, која је препунила чашу руског трпљења. Рјешително зближење са Француском било је неоп-ходно. Пошто је био Бисмарк, Каптивни је установио добре сусједске односе са Русијом. Ал од добрих сусједских односа да политичког пријатељства велико је растојање. И ми не можемо схватити како Бисмарк може гово-рити о том пријатељству. То је ана-хронизам. Што је било не може се ускршавати, на га и не треба ускр-шавати. Русија није ништа изгубила новом политичком ситуацијом. Напро-тив она се ослободила од много тере-та, што јој налагаше руско-њемачко пријатељство. Русија је добила сло-боду, да располаже сама собом, а то је најважније у међународном животу.

То је одзив из Петрограда на сиренске гласове из Фридрихсруа.

Књижевност, умјетност и просвјета.

„БАЛКАНСКА ЦАРИЦА“ У Н. САДУ.

Као што смо јавили, „Балканска Ца-рица“ престављала се у новом Дунђерско-вом позорницу у Н. Саду други и трећи дан Укресња. Новосадеки „Браник“ дошао је пред преставом лијени увод, којим уна-пријед упознаје публику са драмом и са њенијем Високом Ауктором. По новосад-ским листовима видимо да су се онампна наша браћа без разлике странака унапријед живо интересовала с овијем представама. Сва мјеста су била распродата неколико дана прије.

О самој представи, осим телеграма, што је Управитељ позорница управно Његовом Височанству, прво нам је извјешћо

(с Њесаром) сложио ћерају Турке и да хришћанске земље ослободе.

Царица руска Екатерина по полков-нику Тутомину пошље грамату царску и панагију у знак Божијега благослова, да се попише рат, за славу Његова светог имена, и за одбрану свете вјере и ота-чства ³⁾.

Владика Петар прими посланике и царске грамате, на драговољно пристаје са свим Црногорцима на рат против Турака.

Посланик аустријски Вукасовић, по наговору бечког двора, предложи скадар-ском везиру, да буду савезници против Султана, који на то пристаје.

Митрополит Петар знајући добро нејерност везиру, одбраћа га је, али Вукасовић остане при својему. Митрополит с таквим поступком Вукасовића постао зловолан, знајући да ће посљедике бити врло штетне; па из дутје на Вукасовића, са неколико главара пође на Стањениће.

Отишао је за то, да Вукасовић увиди, да од тог предузећа никакве користи бити неће, и да Црногорци без владике неће испунити захтјеве дворова, да удре на Турке.

Пошто везир скадарски пристаје на савез против Султана, Вукасовић пошље у Скадар посланике са великим даровима. Бушатлија прими лијено посланике и да-рове, потпише савезништво; па у скадар-ском блату намјести буенију, која дочека посланике при повратку назад, и све их посијече.

¹⁾ Грлипа, 1836 године, стр. 63—64. С. Милу-тиновић стр. 115—118. Милаковић, историја Црне Горе стр. 147.

1) Милаковић, историја Црне Горе стр. 143.

2) Грлипа, 1836 године, стр. 60.

стигло у новосадској „Застави“, које од ријечи до ријечи доносимо нашим читаоцима.

1.

Из „Заставе.“

Ми смо одмах у почетку садашњег бављења друштвеном срп. нар. позоришта у Новом Саду рекли, да нећемо доносити рецензије о појединим представама, већ да ћемо непристрасно и пажљиво да пратимо цео рад друштине, те да ћемо по свршетку у своје вријеме изрећи наш суд како о појединим члановима, и о укупном и заједничком игрању им, тако и о репертоару, о званичној и полужваничној критици, о држању листа „Позоришта“ и о раду управног одбора, и ми смо се до данас досљедно држали те наше намјере.

Па ипак смо данас притуђени да учинимо малу изnimку.

С великим очекивањем гледало се овдје у сусрет овогодишњим ускршњим празницима, јер се спремао за приказ ијесничког умотвора Николе I. Господара дивне и миле нам Црне Горе, за то морамо ма у најкраћим потезима да донесемо извјештај са ове представе, да нампriamo колико толико радозналост наших читача. Позоришна дворана је била дупком пуна, много је свијета дошло са стране, из бликих и даљих мјеста наших, било је гостију из Србије па и из далеке Црне Горе је било 7—8 лица, а на првој представи, чујемо да је било до 14 браће Словака из даљних мјеста.

Управа је чинила све, што је знала, да представа буде што сјајнија, на одијело, оружје и декорације уложила се велика пажња. Пробе су се неуморно држале.

Можемо с мирном душом рећи, да су глумци своју дужност потпуно испунили, да је сваки члан за себе и да су сви у ансамблу своју најбољу снагу уложили и показали.

Кад смо ово свима без разлике признали, то нека нам нико не замјери, ако засебно о појединим насловним улога г-ђи Т. Лукићки речемо, да је она ово вече сама себе надмашила, да је од те улоге учинила све што се може, и ми смо увјерени, да је високи писац своју јунакињу: „Балканску Царицу“ овако замислио, како нам је Лукићка приказала.

У овом кратком извјештају не можемо да набројимо све мисли, које су нам се тог вечера рађале, нити све наше примједбе да учинимо — то све морамо за доцније да оставимо.

Њемци би за ову драму рекли,

Међу тим посланицима погинуо је и калуђер Дебела из Бара⁴⁾.

Вукасовић љутит преваром везиром, позове Црногорце и Брђане, да што прије ударе на Турке; који одговоре, да неће док их не позове владица.

Вукасовић, брже боље напише писмо владици на Стањевиће, молећи га и преклињајући, да јави црногорским главарима, да се Црногорци дижу на Турке.

Владика тад написа писма, по свим нахијама и племенима црногорским и брђским, а понаособ острошком игуману, да се одма дигну и ударе на Турке, пославиши им нешто дебеане, хране и новаца.

Црногорци и Брђани дигну се на Арбанију и затворе Турке у градове.

На то скадарски везир с војском удари на Пинере; Пинери са Кучима потуку везира; па везир војеку затвори у град Спуж, а сам се измаче у Скадар.

У то нагрну војска са Херцеговине, а црни глас дође Вукасовићу на Цетиње, да би Пинери и Бјелонавићи могли лако предати се Турцима, и изненада ударити на Цетиње.

Митрополит Петар још је био на Стањевиће; а Вукасовић стаде га заклицати и мољати, да што прије дође на Цетиње, да постави ред и да што прије поведе Црногорце на непријатеља.

Владика се крене са Стањевића на Цетиње, а одакле заједно са Вукасовићем на Бјелонавиће. Црногорци и Брђани овеселе се, па са оно неколико аустријске војске, обејдну град Спуж, но без топова и без бојне опреме, град се отети не може.

Видећи Вукасовић, да се турски гра-

да је „Buchdrama“, намијењена само за читање, а не за приказивање, јер се њена права вриједност тек онда може процијенити, када се свака ријеч пажљиво прочита, а тако није могуће на бини исте пратити, за то смо и увјерени, да ће све омиљенија бити, што се чешће буде давала, и што јој се боље садржина ријечи и изрека упозна, а чар, коју ова драма својим предметом и поријеклом у Србима рађа, увијек ће јој примамљивати слушаоце и осигурати дуги живот.

Сви драмски писци имају слабост и сујету, да сматрају сваку и најмању сцену за врло важну, дочим вично око позоришних вјештака зна да ефект једне драме у многоме зависи и од тога, да све што није апсолутно потребно, отпадне, како не би без потребе морило и свраћало пажњу.

За то држимо, да би и драмски ефект „Балканске Царице“ још много већи био, да је вјешта рука изоставила са позоришне неке сцене, које су у књизи пријатне за читање, али које отештавају напредовање радње и слабе живахност. Ово увјерење су многи стекли и изrekli, и ми се падамо, да ће управа у интересу саме драме у том смислу с погледом на ефект, учинити што прије потребне промјене.

Српско је ухо са задовољством слушало крaснe родољубиве ријечи, што их Господар оне поносне, независне српске државе у уста меће лицима своје драме, а ријечи Дејанове при самрти му управо су величанствене и тај приказ достигао је врхунац драматичности.

Дах, који нам са позоришне вије, испуњава нам груди и срца са слатком надом, која нам обећава испунити наше топле жеље и очекивања за сјајном нашом будућности.

† Д-р Љубомир Радивојевић. Први дан Ускреса онојан је у новосадској саборној цркви, а за тим предан земљи у Каменици Др. Љубомир Радивојевић. Покојник је био лијечник и бавио се лијечничком књижевном; радио је учествовао у културним појавама у Српству и Славенству, а име је своје овјековјечно задужбином од 50.000 фор. коју је оставио на расположење српском министарству просвјете још прије неколико година да њиме награђује дјела која су лако и разумљиво за народ написана. Како је мислио покојник овом својом задужбином да помогне српској просвјети, најбоље се види из ових ријечи његове опорукe: „Рјешено сам установити и овом мојом неопоредивом изјавом установљујем једну фондацију под називом „Задужбина дра Љубомира Радивојевића.“ Нека се сав годишњи приход фонда тронити и употребљавати на сврху, па коју сам моју задужбину намијенио, наиме: на ширење

дови од наше немогу узимати; да Миридити не пристају с њима; да обећано руско бродовље не долази; да руска и аустријска војска ништа не добива: намисли вјешто измаћи из Црне Горе, те својом војском поће на Мовћен, да се одмара. С Ловћена сађе у Котору, а отолена Сео.

За тога времена Русија је послала у Црну Гору полковника грофа Марка Ивљевића, Србина родом из Риска, да се Црногорци дижу на оружје.

Тада је Требјешанима било наређено да ударе на Оногонт (Никшић) и да га разоре; а у помоћ послато им је 2.000 Црногораца са губернатором Јоком Радоњићем.

Оногонтани приморане Требјешане, те се Требјешани изселе отлеи, који се највише населише до своје родбине у Бјелонавиће, а после две године у Доњу Морачу, па и тун им угодни није било, те најпосле населе се у Ускоке међу Морачом и Дробињацима.

Црногорци бјеху тад са свим оскудни у дебеани, а владику видећи, да ништа усјениено радити неможе против непријатеља без дебеане, пошле губернатора Радоњића, срдара Пиамента и свог секретара Долија у Беч, цару Леополду II; — који је постао Царем после смрти свог брата Јосифа — молећи га да му пошле колико-гођ дебеане.

Цесар Леополд II прими лијено владичине посланике, па им дадне пуну лађу праха, олова, 2 тона и других бојних ствари, године 1790.

У то вријеме Тисаровци на истоку помоћу Срба бјеху ослободили стару Оршаву, Београд и већи дио Србије; а Граничари такођер у исто вријеме бјеху ослободили нека мјеста у Босни.

у нашем народу корисних поука, истинске просвјете и благосавија, а такођер на буђење и одржавање будне свјести српско-народне. Моћи ће се дакле из моје задужбине потпомогати издавање или откупљивање већ печатних књига, нарочито које су популарно написане, као популарне поуке из разних струка пољопривреде и домаћих муњких и женских радова, из природословља, дијететике, домаћег лекарства, историје српске, хришћанско-моралне приповјетке и поуке; неколико одабраних народних пјесама у неколико хиљада екземплара, да се печата, па или бесплатно или по најнижој коитовној цијени да се растуре у све покрајине српске и сродних нам племена словенских; с препоруком напомињем Знај-Јована Јонановића лист за дјецу „Невен“, ако се пађе јоште гдје-год у којем књижеарском магазину лежећих, непроданих екземплара, нека се откупе, — и Опјеслава Утјешеновића „Недјељко“... Пошто се на предлози овдје начин сав једногодишњи приход фонда моје задужбине употребити једне године, наређујем: да се друге године сав оногодишњи приход стави на расположење кр. српској академији наука, нека она сходним начином, сасвим слободно, по свом најбољем нахођењу потпомогне и унапређује рад и трудбенике у сфери филологије узлајмо словенске, и прегоаце око истраживања и освјетљења историје специјално српске, — што према досадашњој у тој струци заосталости, држим, да је за сам народ корисно и веома пужно, особито ради сузбијања шовинистичких напада и подмуклих језуитских умишљаја против српске народности и православања.“ Своју кућу у Каменици оставио је друштво Српских добротворкиња у Новом Саду.

Покојник се родио г. 1818 у Каменици, у Српској, па Дунаву, према Н. Саду. Није се никад женио. Оставља са собом млађег брата, г. дра Ливија Радивојевића, пре сједника врховног суда у Загребу, који има лијеног рода. Покојник је својим синовима из милости оставио по извјесну своту само за упомену, знајући да им отац располаже лијенијем имањем. Др. Ливије Радивојевић, па глас, да му брат болује, вохитао је из Загреба, и био је узав при посљедњим часовима.

Покојни Љубомир, при покушају оснивања парабродског друштва у Црној Гори, био је један од првих акционара, и оставио је тада на добротворне сврхе нашом министарству просвјете лијену своту; а био је и наш гост на Ободској прослави. Како је био врло скроман, у јавности се није никад истицао, али се вазда живио заузимао за српску књижевност и просвјету. Нема ниједнога српскога или просвјетнога завода, ком није био чланом и помагачем. Осим тога он је штедро помагао јакe стипендијама. Својом опоруком загралио је цијело Српство, у коме је своје име обесмртио.

Бог му племениту душу помињавао, као што ће српски народ благосиљати његов гроб, и миловати његову упомену!

(У Дубровнику) скоро је умро Мато Натали, један од најугледнијих Дубровчана. „Дубровник“ му доноси некролог из златног пера дра Луја Војновића, одакле видимо следећу цртицу дубровачког властелинства, које изчезава.

Руси с друге стране, отели: Одаков, Акерман и Измаилу.

По свој прилици Турци би овог пута нићерапи били из Јевроне, но њихови бранитељи Инглези побуне Низоземску земљу Кесарову, и тим приморају Кесара да закључи мир с Турском у Свиштову 1781 год., и да Турцима све пушти до саме Оршаве.

Инглези наговоре и шведског краља, да завојштити па Русију; а Пруси и Пољаци почну се спремати Турцину у помоћ, те и Катарина царица Русија склони се на мир, који се потпише у Јаму исте 1791 год. по којему пушти Турцину све до самог Одакова.

Казато је како су се Требјешани преселили из Требјеши и населили на граници Мораче и Дробињака — у Ускоке. — Ускоци су их примили драговољно и дали им од свог имања. Код њих су ускакали многи храбри јунаци из Ердеговине па и гласовити Гаврило Шибација.

Никшићки и колашински Турци живјели су у страху од својих комшија, а највише од Ускока, па се дигну и ударе на Морачу, те понале неке куће и колибе (1795 год.) и допру до Ченића главнице, где је била кућа срдара Малише Бућића — после прозватог Мине Лазаревића. Ускоци и Морачани, чујући да су ударили Турци, покуне се неколицина, ударе на Турке; те неколико десетина Срба похарају на стотине Турака и посијеку им 37 глава.

Надувени везир скадарски Махмут паша, немогаће прегорети, да се с Црном Гором опет Брда саставе, која је он био највише митом себи присвојио, те опет поново покуша свакојаким лажним средствима, да Брда себи присвоји, али кад

„Када се наком страховито трешње од 6 априла 1667 разцарена и обезглављена властела састадоше латинском упорношћу да вијећају о обновљењу Републике над рушевинама града, придруже неколико пучијих породица патрицијату. Послугаше умјерено патриотски свјет Стијена Градића, који их из Гима ономињаше да је спас државе у умножењу властеле, у ширењу основе на којој бјеше саграђен устав. Велико Вијеће не придружи него девет породица, међу којима Јакова Натали „свој свој discendenti.“ И никада они Дубровника не бјеху сретније руке. Од то доба та угледна породица даде ум и срце Републици и када Дубровник осјети да му се приближује смртни час, да је ма што могло снасти изнеможено Републику, она би испливала била из оне страшно олује енергијом, генијалношћу, патриотизмом Наталића. То јако кољено настојаше рећи да оријанском трком погнама све заслуге старог патрицијата које му повјест бијаше одрекла да стече до велике трешње!

„Уочи велике катастрофе три су Наталића популарна и угледна лица ишчиљела Дубровника и сва три настоје да Републику мимоиће калек смрти. Антун Карло поклисар је Републику у Цариграду године 1807. Задњи од онијех легија поклисара који од XIV. вијека полажаху кроз Балканско полуострво на Босфор да бране Дубровник од Османлијске похлепе, учини што узможе да би интервенцијом Порте у Наполеона измодно мир и ослободјење. Његов брат Иво би са Влахом Кабогом вођа дубровачког устанка год. 1813 и да је он био сам на челу посала, питање би дубровачко било остало живо на Бечком конгресу. Други му брат Јеро, покојников отац, генијалан државник, би након пада Републике инглески губернатор острва Колочена, Лопуда и Шипана. Видјевиши расан отацбине, снјиваше о протекторату Велике Британије, па год. 1814 предложи и пацрта инглескоме посланику у Бечу Лорду Лукхарту и заповједнику инглеске флоте сир Јохн Горе у ос нову устава за територију дубровачки палик на устав инглески. Но бјеше доцна. Тридесетого јунија год. 1815 заповједник инглеске флоте Лорд Кансел нареди кнезу Јеру Наталићу, у име инглескога посланика на Бечком конгресу, да спусти на Лопуду инглеску заставу и да предаде острва Аустријском комесару. Те исте године роди се губернатору на Лопуду син Мато.

„Члан такове породице, унук по танкој крви задње жене од породице великога Николиће Воле, покојник уздруживаше у себи све црте свога јакога кољена: кршну нарав, устрајност у пегодама, јаку вољу, угледан и висок ум. Да се родио у златно доба Републике, био би нашом својој снајној чежњи за дјелом достојан, ако и одмјерен, оризонат. Имаше нешто од стравенога темперамента Маројице Кабоге и, како се овај велики државник умири и прослави у службу отацбине, тако би и Мато Натали преоблине своје силе био славно употребно у гигантској умној борби за слободу Дубровника. Времена му одрекоше ту проетраву акцију. Али је заимљиво за психолога и историчнога филозофа видјети како је у пркос тјескоби и монотонији разцаренога Дубровника тај активни муж по некој атаквистичкој сили

види, да никако усјетити неможе, јер Брђани љубе свог Господара и своју слободу, а стегнути су владичином влашћу; онда везир почне окупљати велику војеку 1796 али се није знало где ће с војском.

То се дадне на сумњу владици Петру, те одмах напише Бушатији: „Нашто, пашо, теби толика војска, кад ти је мирно свуд по крајини? Одговори ми, куд си цауио? Ако мислиш на Црну Гору, или на Брда, прођи се сиротиње.“

Махмут паша чим владичино писмо прими, одмах одговара: „Ја не купим много војске, нити ћу с њом на Црну Гору, него на Пинере и Бјелонавиће, који су се осилили и градове турске затворили. А ако ћеш да смо пријатељи немој им бити у помоћи, нит прихваћати њихово робље, јер ко им помогне бјежат ће пред љутом Арбанијом.“

Владика из тог писма види, да Махмут паша зблиа мисли ударити на Брда, па му опет пише: „Знај, Махмут пашо, закон ми не да, да Брђанима помоћ не дајем, јер Брђани су моја браћа, као и Црногорци. Што спомињеш Арбанију, то видим да се узлаш у силу; но се сјети, да је сила у једнога Бога, којему се ми предајемо, и молимо да нам буде у помоћи. Знаш, пашо, колика си за Црногорцима до сада учинио, и преко вјере на превару, кад сам ја био на путу у Русију. Ти си тепшке ране ударио и мене и свакојему Црногорцу. Па то бјеше све заборављено; и за оно зло, ја сам теби чинио добро, јер кад од цара бјеше на тебе мука, ја нијесам Црногорце пуштио да на тебе пођу. Но опет ти пишем, прођи се сиротиње, да се права крв не пролијева; и не вријеђај ране црногорске, да те змија не унекне љута.“

⁴⁾ Милаковић, историја Црне Горе стр. 150. Од куће Дебелашине у Бару, имају три фамилије.

умио дјеловати и без престанка дјеловати, оригинално и умно, било то кад се при дружи, опојен чежњом за слободом, Угарској револуцији, било па свом огњити реформама на пољу нашијех домаћијех производа, или политичкијем борбама за народну ствар. Кад га ми, који му од дјетинства бјесом прирасли срцу, угледамо на мртвачкој постели, сиједа и блиједа, мирнијем цртама мртва праведника, оћу тјесмо као, некакав осјећај среће да — почива. И изредаме нам се слике тог бурног живота: Борбе у Угарској о боку Великога диктатора, који у оно доба бјеше симбол слободе у Јевропи, општри бојеви, пзмјеничне побједе и порази, предаја читаве Ђерђејеве војске, па бијег од Аркадскијех вјепала, три године тумарења по Карпатскијем горама, не имајући у чијој зими гдје главу законити, па предаја у Араду, амничевањет, повратак у отаџбину, грозничаво обрађивање земље, мудри свјет на економском пољу, непрестано грађење и трапљење нехарне земље наше отаџбине, придружење народној мисли, с почетка у анонимном „народном“ јединству, доцније у ерпском духу попут толике великог дубровачке властеле, пак домаће несреће и своју особиту незгоду ведро поднесу — а сада ово мирно лице, ова трансцендентална типина, дозвола нам онај благи поздрав Пјесника пољачкоме сину:

Заборава трије и купјене
Које су ти испјепале ноге
Тврде путе јаруге премноге
Знојна јутра и ужасне сјене;

Заборава ене што те је смело,
Уграбило небеској висини:
Те нам стани, сједи и почини
А отари овајено чело.

(Гледстон о цркви.) У садање доба, кад вјера тако још опада, а невјера се шири, кад се мисли да се вјера прежи вјела, да је она нужна још само за прост и необразован свијет, свакако није без интереса и поуке да прочитамо како мисле право научени људи о вјери, људи са ширим погледом, а уз то још и са богатим искуством, међу којима без сваког спора спада велики државник енглески, старац Гледстон.

Име његово познато је на објема странама земљине култе, он је познат као човјек слободоумних и напредних начела, с тога је важно да се његов глас чује.

Овај је глас у толико важнији, што долази из Енглеске, најнапредније и најсолидније земље и из уста „великога старца“ који је познат са свога отворенога карактера.

Ово најновије дјело, о коме говоримо, носи наслов: „Необориве истине Светог Писма.“

Кад се овај „велики старац“ нашао побуђен, да за вријеме остави толико државничке послове, па да узме перо у руке, и да пише о овоме предмету, већ само с тога оно дјело заслужује озбиљну пажњу цијелог образованог свијета.

У овоме своме дјелу, на првоме мјесту, писац се труди да докаже велики ауторитет Св. Писма и да га заштити од напада савремене либералне критике. Насупрот људима „новије струје“ Гледстон доказује да најновија научна открића на пољу природних наука и археологије, не само да не побијају у сушности истине

светих књига, већ их напротив потврђују, насупрт површине критике, која шири невјеру.

Ово дјело Гледстоново састоји се из седам глава, између којих је најважнија и најинтереснија посљедња у којој писац износи основе вјере и основе невјеровања.

Главна и основна мисао овога дјела састоји се у томе: да узрок данашњем невјеровању није у томе, што су напредовале науке које су развијетиле ум људски и потресле ауторитет вјере и тврђења св. књига. Другим ријечима, да узрок није — тителектуални (умни), већ морални (наравствени.) Ни истинито знање, ни истинити разум, вели писац, пијесу противни вјери, шта више прије се може рећи да је учвршћују. Говори се на примјер да су хришћанске догме о тројичности, ваикочењу, о тајнама и т. д. противне науци и здравом разуму образована човјека. Писац овог дјела одсудно протестује против овог мишљења.

Узрок што вјера опада не састоји се у развићу човјечијег ума и обогаћењу човјека новим наукама, већ у опадању и слабењу моралних начела савремених људи.

Ако би се ове ријечи могле узети за фарисејство из уста овог човјека, Гледстону се не смије учинити тај пријекор; ни његов рад, ни његов карактер, ни прошлост, ни његове старачке године, не дозвољавају ни мисао на какво притворство, са његове стране.

„Ми знамо, вели писац, како су јако ниске наклоности човјечије природе, према томе природно је, да онај човјек, кога привлачи само живот свјетски, и тежи к земљи, одбацајући живот душевни. При тим околностима за душу човјечију лакше се лијепо све оно што подиња ауторитет слова Божијег, угушћујући прекоре савјести — унутарњи глас своје душе.

Зато не треба тражити коријен овом злу у правој науци у заблудама вјерујућих људи. Не, то није право узрок; развиће и ширење чувствених и свјетских уживања и пожуа — то је онај невидљив савезник сумњичења у вјеру, ето то сваки даном задобива све више и више ученика и присталица који одричу вјеру. Човјек мисли, да дајући маха сумњичењу и одричући учења вјере, он се приближује истини, док у самој ствари он само понушта и угађа својим ниским слабостима — наклоностима.

Ово је необорива истина, која се на сваком кораку може доказати. Човјек који искрено вјерује признаје учења цркве, и свој живот удешава према предањима и учењу цркве. Све његове мисли, цео његов живот, сви његови поступци. — управљају се прамом одредбама вјере, све из ње проистиче и у њу се излива. Разумије се да то није лако, за то треба имати јаке воље, ваља непрестано радити добро. Сасвим је друго са човјеком, који одриче вјеру и сумњичи. Кад једном за свагда отури догме и учење вјере онда је лако раскрестити и са предањима. Мало по мало он одбацује све што је непријатно човјечијој природи, он постаје слободан или боље рећи он постаје играчка и роб ниских тјелесних наклоности и пожуа, које узимају све више и више маха над њиме.“

Узмимо један примјер. Вјера освећава брак. Она га признаје за тајну и палаже

супрузима цео нпз обавеза и дужности.

Може ли ко одрећи да брак није тајна и да неће остати у суштини увијек тајна — поред свег тумачења науке?...

Али човјек склоп чулним пожуама врло лако, кријући се за науку одбацује, ову догму цркве. Одбаци вјеру па си слободан, можеш чинити шта ти је воља, имати поред жене љубазнице живјети и угађати својим пожуама.

Тако је и у другим односима. Слаба воља, и тежња за тјелесним и чулним уживањима то је први и најчешћи повод сумњичењу и одрицању вјере. Људи са малим образовањем подложни су сумњичењу и невјеровању, док људи са великим знањем виде колико мало знају, виде колико је слаб ум човјекији да продре дубље у природу и знају да има пуно ствари које ће при највећем успјеху науке остати вјечна тајна.

Односно људи који одричу вјеру, Гледстон врло добро вели:

„У свима стварима, вели он, нужно је да човјек покаже своје знање, само у питањима вјере то се не тражи, свако мисли да је довољно спреман да о томе расуђује.

Често се срета, да људи одани вјери, показују мало доброте, то даје моћно оружје онима, који одричу вјеру.

Невјеровање дакле — вели Гледстон — оснива се често на заблудама, непажњи и површности људи вјерујућих. Без сумње оно јако иде на штету вјере. Кад човјек на пр. вјерује у благост и милост Божију заборава па његову правичност; кад човјек вјерујућа у опрштај грехова, заборава што је у нераздвој вези са свим — утицај Божијег милосерђа на његову сопствену душу — тиме и доводи у опасност цијелу науку Христову. Или кад неко вјерује у Христову науку, не остварује је у животу, већ понушта својим ниским слабостима и пренебрегама начела природног морала.“

Сваки такав вјерујући требао би да одговори својим противницима онако као што је одговорио спешитеник својим парохијанима кав су га једном пијаног срели:

„Као што вас у цркви учим тако се владајте, живите примјерно а мене не подражавајте!..“

„Савременик.“

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Дрим и Бојана.) „Цариградски Гласник“ доноси: По велико-везирској наредби састављена је комисија у министарству грађевина да проучи планове и цртеже, израђене с једне стране од друштва за цариградски ке, које је по царској наредби упитано, а с друге од техничког одјељења министарства грађевина, односно регулације тока ријеке Дрима и Кира и односно тога, да се ријека Бојана учини пловном све од скадарског језера, па до мора. Та је комисија овако састављена: г. Гаљан, технички савјетник министарства грађевина; мајор Расим беј, делегат Сараџерата (мин. војне); ађутант-мајор Асаф беј, делегат варошке управе; г. Чингрија инџенер ке-а. По мишљењу инџинера Швајдера сума од 10,000 лира довољна је за ову годину да се отпочну радови.

ски главари, да им се покоре, а Црногорци се разбеђи од страха и силе везиrowe.

Тако су стојали 9 дана, обадвије војске, једна според друге, на везир види да га је нада преварила; те одреди ударити да с очију рашћера Црногорце.

Владика Петар, видећи, да ће удрити везир, рече Црногорцима: „Једанак може повадити, а часним се кретом прекрстите, па у Турке јуриш учините; Бог ће нама у помоћи бити.“

Црногорци јуриш учинише, и гонех се цео љетњи дан до мрака, преко села Мартинића, угнаше турску војску и везира рањенога у Спуж; посекоше 70 ага и бегова и 1500 турскијех глава.

Тада владика, сазва на Цетиње све главаре, и прочита им кратки нови законик, да ће својски прегнути, да се сви домаћи пороци и убијства истрејебе.

Пошто везир скадарски оздрави од ране, коју је добио на Мартиниће, а да заглади своју срамоту, скупи 30.000 љуте Арбаније, те исте 1796 год. у септембру, дође с војском у Зегу на Дољане, да се Црногорцима освети.

Владика, чим чује, за долазак везиров, расинење књиге, свуд по Црној Гори, да се дижу Црногорци, да онет срету, скадарског везира.

Владика с Црногорцима похита и присеније на Вучји Студенца; а везир се с војском признаће на ријеку Ситницу у Ђенкопољу.

С владиком је било 4.800 Црногораца, а Брђани и Пинери нијесу могли пак доћи, код владике, јер је везир, послао био по неколико војске и на Бјелопавлиће и на Пинере.

Кучи пак, као што каже „Грлица“ календар црногорски за године 1836. стр.

(Да ли суголуби више од штете или од користи?) — Гајење и псага голубова јесте занимање намјењено више забави, но каквој добити. И управо зато, што многи гаје голубове само за своју забаву, има их доста, који за поједино врсте голубова плаћају несоразмјерно много, ма да од њих немају никакве добити.

Словени су у опште од вајкада голубе врло миловали. Тако се голуб у небројено прилика помиње и у нашој народној поезији као символ љубави и вјерности. Када би смо о томе хтјели бити опширнији, читаву књига једва би била довољна, да се о голубу изрази народно мишљење.

Гајењем голубова занимали су се у средњем вијеку, као што је познато, у већем размјеру Јевреји. У Јевропи пак, Грци и Римљани били су први, који су отпочели гајити голубе, ако се, то јест, то мишљење није утврдио на штету Словена отуда, што о овима није нигдје о томе сачувати спомен.

И данас, многи народи сматрају голуба за свету животињу. Ту долазе Мухамеданци и петотни хришћани. Нико неће голуба убити, или му ипаче нанијети приједу. У Млечима су голуби у таком поштовању, да их се тнеућама задржава по стрехама домова и цркава. У одређено вријеме епна им се храна на Марковој пијаци, коју општина набавља о своме трошку. У Православној Русији по градовима се такођер огромна маса голубова храни милосерђем добрих људи. У Кини и Јапану голубови се не гаје због младунаца, који се не смију клати, већ искључиво зарад ђубрета, чију су гнојну вредност Кинези давно познали и оцјенили.

Код нас пак голубарство је негда било на већем ступњу по данас, јер превладајуће мишљење: да се гајење голубова никако не исплаћује, јер су они од веће штете не користи, како у пољу, тако и на дому. Али, у редовима који долазе, ми ћемо доказати, да је то мишљење неосновано и да голуб заслужује већу пажњу баш и по практичној вредности својој.

У многим мјестима Италије, Француске, Њемачке и Аустроугарске чињена су поематрања са пољским голубовима, а баш ту врсту голубова и убројавамо у корисне голубе. И на свима тим станицама за испитивање дошло се до овог резултата: да голуб усјевиима не само што не причињава никакву штету, него је, шта више, и од користи, пошто се нашло, да се највише храни кукољем и разним сјемењем његовим. Тако је приликом једног таквог поематрања пађено у гушп једног закланог голуба неколико стотина само таквих зрна. Голуб је био заклан пред вече у мјесцу јулу. Исто тако тим испитивањима дошло се још и до тога закључка, да се голуби 80 дана хране искључиво поменутом храном а пола кукољем. И баш на тим пољима, гдје је чињено то испитивање, била је засијана пшеница, јечам и лан, гдје су голуби најрадије се задржавали.

Каква је непосредна корист од голубова, може се о томе сваки лако увијерити. Нека се само срачуни, шта кошта издржавање голубова за цијелу годину, какву цијену имају они са својим подмлатком, као и цијену ђубрета њиховог, које се мјесто гуана потпуно може употребити, па нека онда склопи биланс.

При гајењу голубова, ваља се поставити, за што већу врсту голубова, јер што су голуби већи, то им је и цијена већа. Исто тако ваља гледати, да његујемо и гајимо ону врсту голубова, која се може преко године што више пута, а која се за своју храну сама стара, летећи од јутра до мрака по пољима и лукама. То су пољски голуби којима се мора дати првенство пред домаћима, који живе само од тога, што им се готово даје.

Има такођер и неке особитије врсте голубова, чије гајење добро плаћају извјесни љубитељи, али пошто они чине изузетак, то нећемо о њима ни водити ријечи.

Главна је ово, на шта смо хтјели да скренемо пажњу наших пољопривредника, да голубови не само што нијесу ни од какве штете, него су, неоспорно, још и од велике користи.

(Кад свиње неће да једу,) — треба им дати мало антимона. Што свињу прекину да једу, могу бити ова два узрока: или су прејели и покварили стомак, или су се иначе пореметили у органима за варење услед покварене хране. Да се све то у нормално стање доведе, не треба им, прије свега, давати тврду храну, него житку, а два пута им преко дана давати у мало воде то на врх поља ситног антимона (у апотеци: Antimonium crudum;) или још боље овако: Узми комад хлеба, па га намажи с једне стране маслом, или лејем, или мастију, па носни горе антимона, пејецкај на ситне комадиће и подај свињама; па свако грло по онолико антимона, и сваком грлу подај засебно. Ја знам домаћине, који тако раде и у обичним приликама, и дају својим свињама, које тове по два пута недељно онолико антимона, да свиње у опште боље једу и да се боље утове — угоје.

(Срество за позивање бојадиса-ног вина вјештачким бојама.) За ово

је најбољи пачија Казенов: Око 10 куб. сантиметара вина насне се у једно стакло; усне се у вино 0.2 грама живиног оксида (HgO) и одмах живо и јако узмугу. То муљање траје 1 минут. Послије се процијеђи кроз филтар (постав, платно) који се најпачије окваси водом; ако вино не изађе савршено бистро, процијеђи се поново кроз исти филтар. Ако вино није обојено дисано вјештачким бојама, филтар ће бити безбојан или слабо жућкаст, иначе ће бити добро обојен. Е. Лудвиг је пратио опите са 22. различите вјештачке боје, па је констатовао, да су у свима случајевима методи Казенови показали тачне резултате.

(Поправљање вина.) Ако је вино цкинуло, онда треба буре добро напунити, добро га запунити и оставити у подруму за неко вријеме на миру да стоји. Послије треба додати мало нејечене цвекле (црвене), па опет запунити да тако постоји неко вријеме. За тијем се преточи у друго добро испрано буре, и кад се слегне, отпочиње се отицати. Тада ћемо добити врло лијепо вино без икакве мане. — Кад вино има рђаву боју, добро је метнути такође нејечене цвекле у њ, па ће оно добити врло лијепо првену боју, много лепшу но од којикавих других материја, којима инекуланти трују данас вино.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 14 априла.

(С Двора.) Њезино Височанство Њагањна Милена полази сјутра у Карлсбад. У пратњи Њезиног Височанства биће г-ца Мертваго, начелника дјевојачког института, и г. Славо Ђурковић адјутант Његовог Височанства. Њезино Височанство, на путу у Карлсбад, састане се у Италији или у Швајцарској са Својим шћерима, Великом Њагањном Милицом и Њагањном Романовском Станом, које су на повратку из Нице у Русију.

— Његово Височанство Господар провео је ове недјеље неколико дана на Крушевцу. У пратњи Његовог Височанства били су: г. Војвода Пламеница, царско-руски министар резидент г. Аргиропуло са својим секретаром г. Вурцелом, и г. цуковник Сумароков.

(Личне вијести.) Приспио је на Цетиње г. Денре, нови министар француске републике, са госпоњом.

(Задушнице.) Данас је била у Влашкој цркви литургија са парастосом за покој душе блаженопочившег митрополита Висариона, као на дан његове смрти. Служио је Високопреосвештени г. Митрополит Митрофан са мјесним свештенством. Присуствовао је опћинско преставањство и приличан број грађана.

(Прилози на споменик Љуба Ненадовића.) Цетињски одбор доставио нам је следећи списак прилога, што је до данас скупио на споменик Љуба Ненадовића:

Његово Височанство, Њаз-Престолонаследник Данило	ф. 100.
Његова Свјетлост, Њаз Мирко, Вел. Војв. Граховић и Зетски	100.
Његова Свјетлост, Њаз Петар, Вел. Војвода Захвалски	100.
Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан	10.
Г. Војвода Војо Петровић	10.
Г. Војвода Гавро Вуковић	10.
Његова Преузвишеност гон. Ким. Ман. Аргиропуло	10.
Његово Високородије г. Петар Д. Вурцел	10.
Његово Високородије г. полковник Сумароков	10.
Г. Војвода Ђуро Матаковић	10.
Доктор Петар Миланић	10.
Високопреподобни г. Архимандрит Церовић	5.
Високопреч. г. прото Матаковић	5.
Секр. Митрополита г. Ф. Радичевић	3.
Г. др. Лазар Томановић	5.
Радкоје Рогановић држ. блајиник	5.
Широ Огњеновић секр. мин. фил.	3.
Тиро Ј. Вулетовић барјактар	3.
Ристо Врањев, секр. Вел. Суда	1.
Марко Мартиновић	1.
Марко Радуловић, секр. мин. правде	2.
Мило Војводе М. Мартиновића секретар Великог Суда	5.
Саво Радоњић секрет. В. Суда	5.

Свега филр. а. вр. 423.

(Свечане задушнице.) Српски лист „Слобода“, што излази у Санфранциску, доноси: У прошлу недјељу обдјела се литургија и парастос у овдашњој руској

цркви за блаженопочивше: пок. Цара Александра III., Великог Њаза Алексеја Михаиловича и Велике Војвоткиње Стане М. Петровића. Служио је Високопреосвештени Владика Никола, са градеким свештенством. Присуствовао су руски генерални консул Владимир Алексевић у парадни униформе, сибирске жељезнице, који одлази ових дана у Петроград, и мноштво народа словенског. После службе Његово Преосвештенство Владика Никола изговорио је сходну бесједу на руском језику о покојници Великој Војвоткињи Стани, у којем је потавко чисто и јасно говорио, да су мнозина који не знаду руски језик, емисао бесједу разумјели. Њег. Преосв. гон. Владика говорио је, како је син Велике покојнице, славни Њаз Никола најтврђи заштитник и најбољи пријатељ руске владајуће царске куће, и са својим говором изјавио колико је љубави и поштовања имао покојни Цар Александар III. код славног Њаза Николе. „Пријатељство двије словенске владајуће куће“, настави гон. Владика, развијало је браћу љубав између свијех Словена, и у срца великог народа, удивало топли жељу за јединство, за које је покојни Цар већма тежио за ослободити потрвене раздвојене Словене. Гон. Владика такође је говорио о покојном Вел. Њазу Алексеју. Служба је трајала до 30 минута после подне.

(Гости у Вулетовој гостионици.) Ј. Томсон из Бостона (Америка); Х. В. Спарисон из Лондона; Видић новинар из Италије; Иво Ђунио, нотар из Котора; Вилко Бузолић, управитељ препарандије из Дубровника; Францеско Фуран и Венцел Захорник из Ајзенерца; Аугуст Гинсбергер, студ. фил. из Беча.

РАЗЛИЧИТО.

(Велики земљотрес.) Земљотрес, који је био захватно цијелу јужно-средњу Јевропу и Италију у простору од 12.000 квадратних километара десно се поћу, између првог и другог дана Васкрса, те је задао егзотичнама хиљада људи бојазни и страха. Из свију крајева доноси нам телеграф вијести о томе земљотресу, који је на многим мјестима био тако јак да су многе зграде знатно оштећене. Колико је до сада познато, на жалост има и неколико мртвих. У Бечу земљотрес слабо осјетно, истом телеграфске вијести од данашњег дана показале су, да је труе био колико далеко распрострањен, толико и жесток. Изгледа, да центар труса ваља тражити у Крајској, јер отуда стижу најгори извјештаји. У Љубљани су погинуле двије особе, а у Родину погинуло је троје дјечице од једног зида који се срушио. У многим варошима у кратком размаку слѣдовало је жесток труе, један за другим, услед чега бјеше овладао велики страх. Већина свијета бјеше већ полегала, но пробудивши онако непријатно из првог сна, побјегаоше у пола обучени ван домова на улицу. Пошто се труе непрестано понављало, не смјеше нико вратити се у долове, те тако проведоме цијелу ноћ под ведрим небом, У неким варошима морадоме војници напустити касарне, пошто исте изгледаше да ће се порушити. У поморским варошима спасавао се свијет на бродове а по другим мјестима бјегаше на жељезничке станице. Као што је горе речено, многе су зграде оштећене а и на жељезничким путама има квара, пошто су се многе станице одрониле и мјестимиче затрлазе жељезне пруге. На јужној жељезној прузи, мора ће све бурије прегледати, јер изгледа да су многе оштећене. Када се узме Крајска са нехоту тачку земљотреса, онда се објашњава дужина труса сјеверо-источно до Пожуна, јужно-источно до Босне и Херцеговине, јужно-западно до Рима, сјеверо-источно до Бочена и сјеверо-западно до Солатграда (Салцбурга).

(Колосално звоно Цара Миротворца.) После опшних свечаности у Тулону, (1893) кад је француска дочекала руску флоту са одушевљењем и свима могућим почастима, у Русији су порасле симпатије према Француској толико, да је од једном пошкпа мисао о томе: на који би се начин могла Русија одужати француском импозантном дочеку руске флоте. Још онда се замисљало, да би руски народ, који је кроз прожман религијским осјећајима, најдостојније се могао одужити Французима, ако им поклоне једно колосално звоно, за цркву Божије Матере (Notre-Dame) у Паризу.

Услед изненадне болести цара руског Александра III, од овога се на кратко вријеме било одустало. Али како сада јављају руске новине „Нива“, поново је ова замисао избила на површину и већ је отворена писанија, да се сазије колосално звоно и пошље на дар Француској. Но, пошто ће оно бити тако циновско, да не може стати у тороњ цркве Божије Матере у Паризу, то се сада на новој цркви мораторској гради нарочити звоник коло-

салног размјера, на који ће бити ово звоно намјештено.

Заиста од православне Русије и њеног побожног народа, ово је јединствена, достојна пошта Французима, који ће их кад год звоно зазвони, подејати на племениту душу Цара Миротворца и у ватреном срцама Француза будити пријатељске усмехе и љубав, којом је велика и праведна душа Александра III. заклањала, као анђео хранилац, све народе у Јевропи за живота свога!

(Производња вина у Француској.) Французи подједнако производе вино како од грождја, тако и од осталог воћа, (од јабука, трешања, вишања и т. д.)

За последњих шест година произведено је:

Вина од грождја:		
1889 г. на	1,817.787 хек.	23,224.000 хек.
1890 „ „	1,816.544 „	27,416.000 „
1891 „ „	1,763.374 „	30,140.000 „
1892 „ „	1,782.588 „	29,082.000 „
1893 „ „	1,793.588 „	50,070.000 „
1894 „ „	1,793.299 „	39,052.809 „

Вина од разнoг воћа:		
1889 год.	3,701.000	хектолитара
1890 „	11,095.000	„
1891 „	9,280.000	„
1892 „	15,141.000	„
1893 „	31,609.000	„
1894 „	15,541.050	„

У Алажуру обрађивано је у 1894 години виноградарство на простору од 114.887 хектара, а вина је добијено 3,642.479 хектолитара.

Од свинца (свог грождја) произведено је у 1894 години вина 514.030 хектолитара, или за 320.206 хектолитара мање, него у 1893 години.

(Производња гвождја у Русији.) порасла је за последњих 14 година за неких 70 процената, а производња челика увећана је само за 10 процената мање. У прошлој години потраживања гвождја и челика била су већа него што је била производња, те су с тога многи метали увожени са стране. У 1893 ој години увезено је било:

Гвождја	5,340.000 пуда
Ливеног гвождја	9,799.000 „
Челика	2,143.000 „
Фабриката	3,552.000 „
Машина	3,490.000 „

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 8 априла. — По вијестима из Петрограда, граф Каппист је наименован за посланика у Бечу.

БИОГРАД, 9 априла. — Скупштински избори у свој земљи звршени су у пуном реду. Велика већина је владина; у неким су окрузима и либерали учествовали у изборима.

ПЕТРОГРАД, 10 априла. — Агенција руска дементира глас о тобожијем договору руско-јапонском, који нема никаква основа. Русија мјесто да одобри Симонсекски уговор чуваће своје интересе у сагласју са осталијем велесилама.

БИОГРАД, 10 априла. — При изборима су осим либерала учествовали и радикали. Изабрано је 130 напредњака и неутралаца, 20 либерала и 6 радикала.

КЕЉН, 10 априла. — „Кељн Газета“ доноси, да ће Њемачка, Русија и Француска заједнички чувати своје интересе у источној Азији.

РИМ, 10 априла. — На скупштини преставника трговачких камара примљен је дневни ред у корист успостављања трговинских односа француско-италијанских.

НИШ, 11 априла. — Приспио је Краљ Александар, дочекан великим одушевљењем.

СОФИЈА, 11 априла. — Луканов је ушине услед оптужбе брата пов. Тучектчева.

СОФИЈА, 12 априла. — Кнез примајући депутацију Македонаца осудио је агитацију њихову, и савјетовао да се оставе те агитације.

ПARIЗ, 12 априла. — На Мадагаскару су Французи добили велики успјех, заузевши шанчеве, што су бранили 3000 Ховаса.

ПЕТРОГРАД, 12 априла. — „Свјет“ доноси да је Русија концентrirала близу Јапона 22 ратна брода а Француска 37.

ТОКИО, 13 априла. — Преставили Русије, Француске и Њемачке у Токију предали су министру спољних посала рекламације против угвора мира односно утјеловљења континенталног земљишта китајског у Јапонску државу.

НИШ, 14 априла. — Светомир Николајевић наименован је за пресједника скупштине. Скупштина је отворена престолијем говором. Краљ изражава влади потпуно повјерење.



ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Смрћу нашег пача непрежаљеног брата, односно таста, она и ђеда

Прота ПЕТРА ПЕЈОВИЋА,

који у 57-ој години 17 марта ове године у три сата после подна предаде своју племениту душу Богу — нашу голему тугу у велико ублажише многобројна саучешћа из мјеста и са стране, која су нам усмено и писмено саопштена.

Тога ради на најпрвом мјесту смо трамо за дужност пријети топлу благодарност великодушном нашем Владоцу, који је паредио г. др-у Петру Миљанићу, да нарочито дође и, ако буде могуће, отргне прота из наручја смрти.

Благодаримо и Његовом Високопреосвештенству г. Митрополиту Митрофану, који је саучешће телеграфично изразио и поклатио нове свештеничке одежде, у којима је покојник сахрањен.

Тако исто благодаримо и Његовом Високопреосвештенству гон. Митрополиту Хади Сави Косановићу на телеграфичном саучешћу.

Пока је хвала и г.г. Марку Петровићу, протођакону Филипу Радичевићу, свештеницима, управљајућем учитељу М. Ђурићу, који је покојника са својим ђацима дивно испратио до вјечне куће, и свијема главарима Ријечке Нахије, који се придружише нашој жалости нека је овим путем најтоплија благодарност.

Тако исто остајемо благодарни стеновипштву вароши Ријечке са околином, који у великом броју присуствоваше и оплакаше покојника.

Ријека, 10 априла 1895.

Ожалошћени:

У име све браће: поп Ђоко Пејовић; зет: Иво Ђоновић; шер: Јоке; унуци: Јован, Нико, Михаил, Душан, Драго, Ђоко и унука Милица.

ОБЈАВА.

Кућа Бошка и Милоша Моштрокола, налазећа се у овој вароши — горњем назару (по старом звању кућа црковна) до куће Зека Милова Ђурашковића; кућа има два боја, ограђена на трећем боју који је Марка Кровата, која мјери своје дужине 7 метара и 10 цм. са камаром доста урђеном, има свој излазак са скалама у авлију међом ограђену, — исти имају и мјесто за оградити кућу више паде на Мостину до куће Машана Драгова.

Кућа се продаје на јавном иккату, који би желио кушити речену кућу или мјесто, нека се пријави потписатој Управи најдаље до 14 маја ове године, ког ће дана бити лицитација и предаће се пошудноу највише цијене.

Ријека, 11 априла 1895.

Број 228.

(1—4) УПРАВА ВАРОШИ РИЈЕКЕ.

ЈАВНА ПРЕПИСКА.

Г. Н. С. у Подгорици. Ваш допис не можемо штампати, јер и кад смо „Аргусов“ штампали, ми смо знали, да један општински пресједник не би могао ништа добро учинити, кад му власта и грађанство не би помагали. Пита се само, што се добро учинило за вријеме дотичног пресједника општинског; па кад се иза што добро забиљежити, то му је сва награда, коју није право одузимају а није ни за опћу ствар корисно, јер с каквом ће се вољом нови општински пресједник латити посала, када види како се његов предходник награђује?